

การเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษา
ของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย

STRATEGIC LEADERSHIP DEVELOPMENT IN PROFESSIONAL MILITARY
EDUCATION SYSTEM OF THE ROYAL THAI AIR FORCE

ณัฐพงศ์ ว่างเมือง^๑

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทยและหาแนวทางการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเอกสารจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ แบบสอบถาม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ จำนวน ๕ ด้านประกอบด้วย ด้านผู้นำ ด้านหลักสูตร ด้านผู้สอน ด้านผู้เข้ารับการศึกษ และด้านเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน รวมทั้งแนวทางการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย ได้แก่ พัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง นำเครื่องมือต่างๆพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่อาจารย์ให้มีประสิทธิภาพ ใช้งบประมาณเพิ่มศักยภาพบุคลากร ปรับปรุงโครงสร้างเพื่อรองรับเส้นทางการเจริญเติบโต นำความรู้ทางยุทธศาสตร์บรรจุในหลักสูตรระบบการศึกษาของทหารอาชีพทุกสถานศึกษา กำหนดช่วงอายุของผู้เข้ารับการศึกษ ส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์และปลูกฝังเรื่องของคุณธรรมของแต่ละสถานศึกษาอย่างจริงจัง ทบทวนและจัดลำดับความสำคัญของงานที่เพิ่มขึ้นมา บุคลากรที่มีการย้ายเข้า - ออก ยึดถือปฏิบัติตามนโยบาย KM ของแต่ละสถานศึกษา พิจารณาของงบประมาณเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ ขอรับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ด้านการศึกษาหรือกำลังพลจากภายนอกหน่วย มีทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี และทบทวนบริบทเนื้อหาของแต่ละหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอตามขั้นตอนการเรียนรู้ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ระบบการศึกษาของทหารอาชีพ, หลักสูตรโรงเรียนหลักชั้นปลาย

^๑ นาวาอากาศเอก, หัวหน้ากองการปกครอง โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

Abstract

The purpose of this research is to study factors affecting strategic leadership in Professional Military Education System of the Royal Thai Air Force and find ways to strengthen strategic leadership in Professional Military Education System of the Royal Thai Air Force.

This research is a qualitative research by studying and collecting document information from primary and secondary sources, questionnaires, related research. Using content analysis. The research results found that factors affecting strategic leadership is comprised of five areas: leadership, curriculum, directing staff, students and in terms of teaching tools and guidelines for strategic leadership development in Professional Military Education System of the Royal Thai Air Force such as to develop curriculum continuously, using tools to develop instructor with effective., using the budget to increase personnel potential, to improve the career path structure, taking strategic knowledge to contain in the Professional Military Education, to determine the age of student range, encouraging all educational personnel to participate in strategic leadership training activities and cultivating morality and ethics for Professional Military Education with seriously, reviewing and prioritizing additional tasks, holding Knowledge Management policy of the Professional Military Education, asking for additional budget for strategic leadership development, to ask for supporting educational expert from outside who has good communication skill, and to review regularly the context of each curriculum according to learning step which is related to current environment.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในศตวรรษที่ ๒๑ มีการเปลี่ยนแปลงจากอดีตเป็นอย่างมาก เป็นยุคที่มีเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทแทนที่มนุษย์ รวมทั้งทรัพยากรต่าง ๆ เชื่อมโยงกับนวัตกรรมสมัยใหม่จากทั่วทุกมุมโลกอย่างรวดเร็วและเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ผู้คนในศตวรรษนี้จำเป็นต้องพัฒนาทักษะการเรียนรู้บางอย่างนำมาใช้ในการแก้ปัญหา อาทิเช่น ทักษะการคิด ใช้เหตุผลและความคิดในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประเมินค่า มาใช้ในการตัดสินใจ ทักษะการทำงาน ประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะการทำงานเป็นทีม มีภาวะผู้นำ ติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีได้ดี สามารถเปิดใจ เรียนรู้เทคนิควิทยาการใหม่ ๆ อย่างมีวิจารณญาณ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ ทักษะในการใช้ชีวิต เป็นทักษะที่สำคัญมากเช่นกัน ในยุคนี้ สามารถดำรงชีวิตด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น มีคุณธรรมและระเบียบวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยเฉพาะเรื่องของการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ จึงเป็นการส่งเสริมให้ผู้คนมีทักษะการเรียนรู้ พัฒนาบุคคลให้มีความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อย่างต่อเนื่อง เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับโลกยุคใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

กองทัพไทย มีภารกิจที่สำคัญยิ่งในการจัดเตรียมกำลังของกองทัพไทย การป้องกันราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบข้าราชการกระทรวงกลาโหม พ.ศ.๒๕๕๑ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๖ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๖๐ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับกำลังพลของกองทัพ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนากำลังพลให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และเสริมสร้างทัศนคติในความเป็นทหารอาชีพ ซึ่งมีนโยบายการศึกษาของกองทัพไทย ตามคำสั่งกองทัพไทย (เฉพาะ) ที่ ๒๑๖/๖๔ กำหนดขึ้นเพื่อให้ระบบการศึกษาของกองทัพไทย มุ่งไปสู่การเตรียมความพร้อมด้านกำลังพลให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ และเอาชนะความท้าทาย จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วในศตวรรษที่ ๒๑ ได้อย่างชาญฉลาด พัฒนาความรู้ความสามารถ ยกระดับการศึกษาของกำลังพลให้มีความรู้ด้านการทหารรวมทั้งวิชาการในสาขาอื่น ๆ และเกิดความร่วมมือ มีการบูรณาการด้านการศึกษาในสถาบันการศึกษาของกองทัพไทยโดยหลักสูตรการศึกษาทางทหารต้องมียุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ส่วนของกองทัพอากาศได้กำหนดยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ในการพัฒนากองทัพอากาศในทุกด้านอย่างเป็นระบบ ทำให้กองทัพอากาศมีความสามารถในการปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกำลังพลเป็นแกนนำและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ดังนั้น กองทัพอากาศจึงจำเป็นต้องพัฒนากุศลกรในทุกระดับ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ โดยเฉพาะเรื่องของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ เสริมสร้างสมรรถนะและความพร้อมในการป้องกันประเทศ และรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ กลยุทธ์ที่ ๒.๖ เสริมสร้างขีดความสามารถบุคลากรและพฤติกรรมกรปฏิบัติงาน (Human and Behavior) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการฝึกและศึกษากำลังพลกองทัพอากาศในทุกสายวิทยาการให้มีประสิทธิภาพและเตรียมพัฒนาหลักสูตรการฝึกศึกษาของกองทัพอากาศในทุกระดับ โดยเฉพาะระบบการศึกษาของทหารอาชีพ (PME)

จากนโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ ประจำปี ๖๗ - ๖๘ ด้านกำลังพลและการศึกษา (Personnel & Education) ข้อ ๑.๓ ยกระดับการศึกษาของกองทัพอากาศให้ทันสมัย สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยบูรณาการหลักสูตรการศึกษาทหารอาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ให้กับกำลังพลของกองทัพอากาศ นำไปสู่ความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการปรับโครงสร้างกองทัพอากาศในอนาคต ซึ่งมีแผนพัฒนาการศึกษาของ ทอ. พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ เป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาการศึกษา เพื่อยกระดับพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลทหารอากาศให้มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และทัศนคตินำไปสู่ระบบการศึกษาของกองทัพอากาศที่มีคุณภาพได้ คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถยุทธศึกษาทหารอากาศ ได้จัดทำยุทธศาสตร์กรยุทธศึกษาทหารอากาศ พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๗๔ ขึ้น โดยน้อมนำหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ คือ “ระเบิดจากข้างใน” ร่วมกับหลักการบริหารแบบมุ่งเน้นผลงาน (Result-Based Management) เพื่อใช้เป็นแผนพัฒนาระยะยาวที่กำหนดเป้าหมายและทิศทางอย่างชัดเจน ซึ่งผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาตามยุทธศาสตร์นี้ จะช่วยเสริมสร้างศักยภาพการปฏิบัติงานของกรยุทธศึกษาทหารอากาศให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สามารถส่งมอบผลผลิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของกองทัพอากาศ กรยุทธศึกษาทหารอากาศ จึงมีหน้าที่วางแผน การปฏิบัติ อำนวยการ ประสานงาน กำกับดูแล และดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา พัฒนากำลังพลกองทัพอากาศในทุกระดับ ฝึกอบรมแก่กำลังพลของกองทัพอากาศ ในแต่ละระดับชั้นยศ มีการจัดการฝึกศึกษาในโรงเรียนหลักขั้นต้น

และ โรงเรียนหลักชั้นปลาย โดยเฉพาะสถานศึกษาจำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส และวิทยาลัยการทัพอากาศ ซึ่งเป็นสถานศึกษาในโรงเรียนหลักชั้นปลายอยู่ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพ (PME)

ระบบการศึกษาของทหารอาชีพจะช่วยสร้างความเป็นผู้นำ ที่เพียบพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ และจรรยาบรรณของทหารอาชีพ ตั้งแต่ระดับยุทธวิธี ยุทธการ จนถึงระดับยุทธศาสตร์ บทบาทผู้นำของแต่ละระดับนั้น จะเน้นทักษะการเป็นผู้นำที่ต่างกัน ในระดับยุทธวิธีจะเน้นทักษะการทำงานเป็นทีม ระดับยุทธการจะเน้นทักษะในการวางแผน และระดับยุทธศาสตร์จะเน้นทักษะในความสามารถในการตัดสินใจที่ซับซ้อน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการเสริมสร้างความเป็นผู้นำ นำไปสู่ความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ได้

ผู้นำระดับยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศจึงเป็นผู้นำที่มีความพร้อมในการเป็นผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งที่สำคัญของกองทัพ ได้แก่ ผู้บังคับการกองบิน ผู้อำนวยการกอง ฝ่ายเสนาธิการระดับสูง รวมทั้งผู้ช่วยทูตทหาร ซึ่งนำไปสู่การขับเคลื่อนของกองทัพในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย
๒. เพื่อหาแนวทางการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย และการกำหนดแนวทางการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม นายทหารสัญญาบัตรชั้นยศ นาวาอากาศเอก ตำแหน่ง อาจารย์หรือผู้ที่มีความรู้ด้านการศึกษา ในการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพ จำนวน ๔ แห่ง ได้แก่ โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส และวิทยาลัยการทัพอากาศ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้แนวทางการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย
๒. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ สามารถนำแนวทางนี้มาพัฒนาหลักสูตรของระบบของการศึกษาทหารอาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ให้กับกำลังพลของกองทัพอากาศ สอดคล้องกับนโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ พ.ศ.๒๕๖๗ - ๒๕๖๘

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ ๒๑๖/๖๔ เรื่อง นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ

นโยบายการศึกษาของกองทัพอากาศ มีการบูรณาการด้านการศึกษาในแต่ละหลักสูตรโดยให้เทียบเคียงมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับระหว่างเหล่าทัพได้ และส่งเสริมให้ใช้ทรัพยากรทางด้านการศึกษาร่วมกันในการพัฒนากำลังพลให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงการเสริมสร้างอุดมการณ์ความเป็นทหารอาชีพ

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษา ซึ่งให้ความสำคัญในการพัฒนากองทัพอากาศในทุกมิติอย่างเป็นระบบ เช่น ในเรื่องของการจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ รวมทั้งอาวุธยุทโธปกรณ์ที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาบุคลากร แนวความคิดในการปฏิบัติภารกิจ เพื่อให้กองทัพอากาศมีขีดความสามารถที่เพียงพอและเหมาะสมในการปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ ปี ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘

ในการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์นั้นจะต้องมีการพัฒนากำลังพลให้มีความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศในด้านกำลังพลและการศึกษา (Personnel & Education) ข้อ ๑.๓ ยุทธศาสตร์การศึกษาของกองทัพอากาศให้ทันสมัย สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายโดยบูรณาการหลักสูตรการศึกษาทหารอาชีพ (Professional Military Education: PME) เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Leadership)

แผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ (พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

แผนพัฒนาการศึกษากองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐^๒ เป็นกรอบทิศทางการพัฒนา การศึกษาของกองทัพอากาศ โดยวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านการศึกษาจากอดีตถึงปัจจุบันและการคาดการณ์ในอนาคต ในการยกระดับการพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของกองทัพอากาศอย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา โดยยกระดับสมรรถนะกำลังพล ทอ.ทั้งความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และทัศนคติ อันส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาขีดความสามารถของ ทอ.ในการปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีคุณภาพประสิทธิภาพและประสิทธิผล บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๗๔

การจัดทำยุทธศาสตร์กรมยุทธศึกษาทหารอากาศได้กำหนดกรอบแนวคิดด้านการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงระหว่างปัจจุบันต่อเนื่องไปสู่อนาคตอย่างมีความสอดคล้อง รวมถึงการพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินการให้เป็นไปตามลำดับขั้นต้นและมีความสมเหตุสมผลสอดคล้องกับการพัฒนาของกองทัพอากาศและประเทศ ผลผลิตที่กรมยุทธศึกษาทหารอากาศต้องการ คือ กำลังพลของกองทัพอากาศสำเร็จหลักสูตรการศึกษา มีความเป็นทหารอาชีพที่พร้อมในการป้องกันและพัฒนาประเทศ มีคุณลักษณะและขีดสมรรถนะตรงตามที่กรมกำลังพลทหารอากาศกำหนดและสามารถปฏิบัติการใช้กำลังทหารอย่างมีประสิทธิภาพ

ระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย

^๒ แผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐. ๑๘.

ระบบการศึกษาของทหารอาชีพ (PME) หมายถึง การได้มาอย่างเป็นระบบ ซึ่งความรู้ทางทฤษฎีในเรื่อง “ความเป็นมืออาชีพของผู้ถืออาวุธ” และความสามารถในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีต่าง ๆ นั้น ระบบการศึกษานี้จะมุ่งศึกษาถึงวินัยของความเป็นมืออาชีพทางทหาร เพื่อความเป็นเลิศในศาสตร์ทางทหาร ซึ่งไม่สามารถจะไปหาศึกษาได้จากสถาบันการศึกษาใด ๆ นอกจากสถาบันการศึกษาของทหาร

ทฤษฎีของความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์

เนตร์พัฒนา ยาวีราช^๓ กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ หมายถึง รูปแบบของผู้นำเชิงกลยุทธ์ เริ่มจากการเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ หมายถึง ผู้นำที่มองการณ์ไกลในอนาคตถึงสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในระยะยาว เช่น ๕ - ๑๐ ปีข้างหน้า วางแผนกลยุทธ์เพื่อไปสู่จุดหมายปลายทางที่ตั้งใจไว้ ผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสนใจต่อสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลกระทบต่อข้อกำหนดกลยุทธ์

แก้วตา ไทรงาม และคณะ^๔ ได้ให้ความหมาย ผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่า หมายถึง ผู้นำที่รับผิดชอบต่อความสัมพันธ์ระหว่าง สภาพแวดล้อมภายนอกกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ และการนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ดังกล่าวไปปฏิบัติ หรือผู้นำที่ใช้แผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการองค์การไปสู่ เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

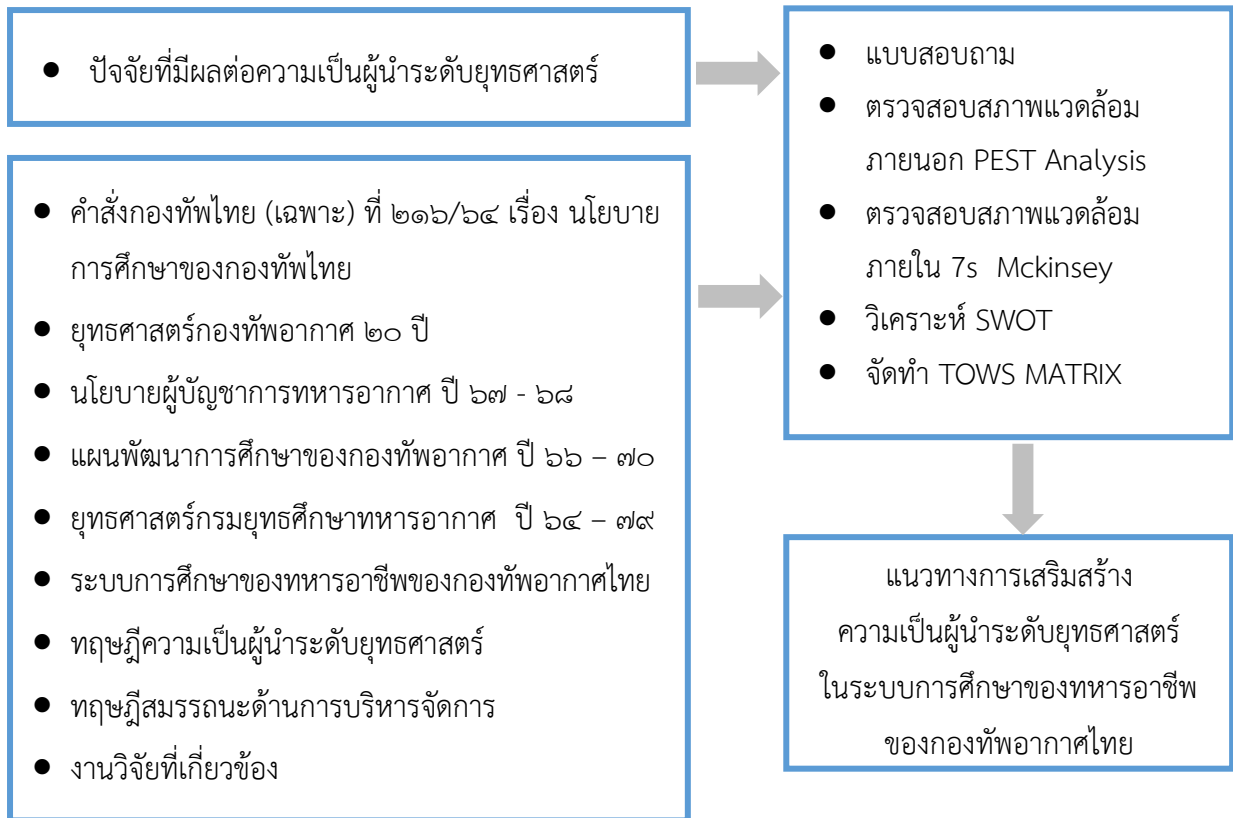
ทฤษฎีสมรรถนะทางการบริหาร

สมรรถนะคือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร และสมรรถนะแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ สมรรถนะพื้นฐาน (Threshold Competencies) เป็นความรู้ทักษะพื้นฐานที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนจำเป็นต้องมี และสมรรถนะที่แยกความแตกต่าง (Differentiating Competencies) เป็นสมรรถนะที่บ่งบอกถึงความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีผลงานดีกับผู้ที่มีผลงานในระดับปานกลาง ดังนั้นความเป็นผู้นำ เป็นสมรรถนะ ทำให้เห็นว่าสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ การพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้นำให้กับกำลังพลของกองทัพอากาศเริ่มจากผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ซึ่งมีวิทยาลัยการทัพอากาศเป็นสถาบันสูงสุดของกองทัพอากาศที่มีหน้าที่ดำเนินจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาและสร้างเสริมความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ ของผู้เข้ารับการศึกษาให้มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจในตำแหน่งผู้บริหารและฝ่ายอำนวยการระดับสูงของกองทัพอากาศต่อไป การจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำ

^๓ เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (๒๕๕๐). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : เซ็นทรัลเอ็กซ์เพรส.

^๔ แก้วตา ไทรงาม และคณะ. (๒๕๔๘). ผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และแจกแบบสอบถามให้กับบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาในระบบการศึกษาของทหารอาชีพ ๔ แห่ง สถานศึกษาละ ๓ ชุด รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ของระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย โดยใช้เครื่องมือ (SWOT ANALYSIS) วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จาก PEST Analysis และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในจาก 7S Mckinsey และสังเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ จัดทำทากลยุทธ์ (TOWS MATRIX) สรุปเป็นแนวทางการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย

สรุปผลการวิจัย

แนวทางการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทยที่ส่งผลต่อปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

๑. ด้านผู้นำ - ส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษาทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมฝึกความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์และปลูกฝังเรื่องของคุณธรรมของแต่ละสถานศึกษาในระบบการศึกษาของทหารอาชีพอย่างจริงจัง บุคลากรที่มีการย้ายเข้า - ออก ยึดถือปฏิบัติตามนโยบาย KM ของแต่ละสถานศึกษา ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการศึกษารวมทั้งพิจารณาของงบประมาณเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ โดยให้มุ่งเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์บรรจุในโครงการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

๒. ด้านหลักสูตร - พัฒนาหลักสูตร แนวทางในการจัดการศึกษา ของระบบการศึกษาของทหารอาชีพอย่างต่อเนื่องในการเสริมสร้างผู้นำระดับยุทธศาสตร์ ปรับปรุงโครงสร้างกรมยุทธศึกษาทหารอากาศเพื่อรองรับเส้นทางการเจริญเติบโตของบุคลากรสายงานด้านการศึกษา การนำความรู้ทางยุทธศาสตร์บรรจุในหลักสูตรระบบการศึกษาของทหารอาชีพทุกสถานศึกษา การทบทวนบริบทเนื้อหาของแต่ละหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอตามขั้นตอนการเรียนรู้ และมีการเทียบเคียงบริบทเนื้อหาเกี่ยวกับเหล่าทัพอื่น ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน

๓. ด้านผู้สอน - การใช้งบประมาณเพิ่มศักยภาพบุคลากรที่ทำหน้าที่อาจารย์ให้เป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ทบทวนและจัดลำดับความสำคัญของงานที่เพิ่มขึ้นมา ให้ความสำคัญในงานหลักในสายงานของตนเอง พิจารณาการขอรับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ด้านการศึกษาหรือกำลังพลจากภายนอกหน่วย รวมทั้งมีทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี เช่น เรื่องของการถ่ายทอด

๔. ด้านผู้เข้ารับการศึกษ - กำหนดช่วงอายุของผู้เข้ารับการศึกษในการศึกษาในระบบการศึกษาของทหารอาชีพ

๕. ด้านเครื่องมือประกอบการเรียนการสอน - การนำเครื่องมือต่าง ๆ พัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่อาจารย์ให้มีประสิทธิภาพโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. กองทัพอากาศสามารถนำแนวทางการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ในระบบการศึกษาของทหารอาชีพของกองทัพอากาศไทย มาจัดทำเป็นคู่มือการเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ แจกจ่ายให้กับหน่วยขึ้นตรงของกองทัพอากาศ

๒. กองทัพอากาศสามารถกำหนดเส้นทางการเจริญเติบโตของกำลังพลของสายงานด้านการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑. กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ สามารถนำแนวทางนี้มาพัฒนาหลักสูตรของระบบของการศึกษาทหารอาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเป็นผู้นำระดับยุทธศาสตร์ให้กับกำลังพลของกองทัพอากาศสอดคล้องกับนโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ พ.ศ.๒๕๖๗ - ๒๕๖๘

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กองบัญชาการกองทัพไทย. (๒๕๖๔). คำสั่งกองทัพไทย (เฉพาะ)ที่ ๒๑๖/๖๔ เรื่อง นโยบายการศึกษาของกองทัพไทย.

กองทัพอากาศ. (๒๕๖๓). ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๓.

กองทัพอากาศ. (๒๕๖๖). นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ พ.ศ.๒๕๖๗ - ๒๕๖๘.

แก้วตา ไทรงาม และคณะ. (๒๕๔๘). ผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา.

คชาภรณ์ เสริมศรี และวัลลภา อารีรัตน์. (๒๕๕๗). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต ๑. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๓๗(๔) (ตุลาคม - ธันวาคม).

คณะจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ กรมกำลังพลทหารอากาศ. (๒๕๖๕). แผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐. กรุงเทพฯ.

คณะจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ. (ม.ป.ป.). แผนพัฒนาการศึกษาของกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๖๖ - ๒๕๗๐.

คณะกรรมการพัฒนาขีดความสามารถกรมยุทธศึกษาทหารอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ. (๒๕๖๔). ยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ พ.ศ.๒๕๖๔ - ๒๕๗๙.

จรัสศรี จินดารัตนวงศ์. (ม.ป.ป.). สมรรถนะกับการบริหารกำลังพลกองทัพอากาศ. กรมกำลังพลทหารอากาศ. <https://person.raf.mi.th/web/index.php/2/276-2019-04-17-03-36-15>

จิรัฏฐ์ ฉัตรเบญจนันท์. (๒๕๕๘). รูปแบบความล้มพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา [ดุขภูนิพนธ์]. มหาวิทยาลัยวลัยอลงกรณ์ในพระราชูปถัมภ์.

จุมพล โปธิสุวรรณ. (ม.ป.ป.). พฤติกรรมผู้นำเชิงยุทธศาสตร์.

ตวัญจลักษณ์ พวงนิล. (๒๕๕๕). โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน [ดุขภูนิพนธ์] บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทรศณะ บุญขวัญ. (๒๕๔๘). วัฒนธรรมองค์การกับกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: เอ็มบีเอ.

นันทิยาภรณ์ หงษ์เวียงจันทร์. (๒๕๕๙). การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน [ดุขภูนิพนธ์]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (๒๕๕๒). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ ๗). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรชัย เจตมามาน. (๒๕๖๒). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อเปลี่ยนผ่านการบริหารการจัดการศึกษา 4.0 อย่างยั่งยืน. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พล.อ.อ.เดชอุดม คงศรี. (๒๕๖๖). ข้อมูลประกอบการบรรยาย. วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ ๕๘.

พิชิต โกพล. (๒๕๕๙). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ [ดุชนิพนธ์]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พิมพ์พิศา ชัชชวพันธ์. (๒๕๕๙). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา [ดุชนิพนธ์]. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ยงยุทธ หาบุปผา. (๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๕). การศึกษาทหารอาชีพ. <https://yyoothp15.wordpress.com/2012/10/14>.

สุปรีชา กมลาสน์. (ม.ป.ป.). คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณของทหารอาชีพ. <http://www.thaicadet/Ethics/military-moral.pdf>

ยอดชาย สุวรรณวงษ์. (๒๕๖๔). วารสารวิชาการสาธารณสุข. ปีที่ ๓๐ (ฉบับที่ ๑ มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔).

ยุทธศักดิ์ พูลสุวรรณ. (๒๕๖๐). กลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยการทัพอากาศตามแนวคิด การเสริมสร้างสมรรถนะผู้นำระดับยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศ. *Journal of Education Studies*: Vol.45: Iss. 1.

สมยศ นาวิการ. (๒๕๕๘). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

สุริยา ราชจันทร์. (๒๕๖๕). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้นำระดับยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศไทย. วิทยาลัยการทัพอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ.

อังศุมาลิน กุลฉวะ และสมใจ ภูมิพันธ์. (๒๕๖๒). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต ๓. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ๙(๒) (พฤษภาคม - สิงหาคม).

ภาษาอังกฤษ

Dubrin .J. (1998). *Leadership research finding : Practice and skills*. Boston Houghton : Mifflin Company.

Finkelstein S. & Hambrick D.C. (1996). *Strategic Leadership: Top Executives and Their Effects on Organizations*. West: Minneapolis: St. Paul.